

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

YATIRIM

TEŞVİK

BÜLTENİ

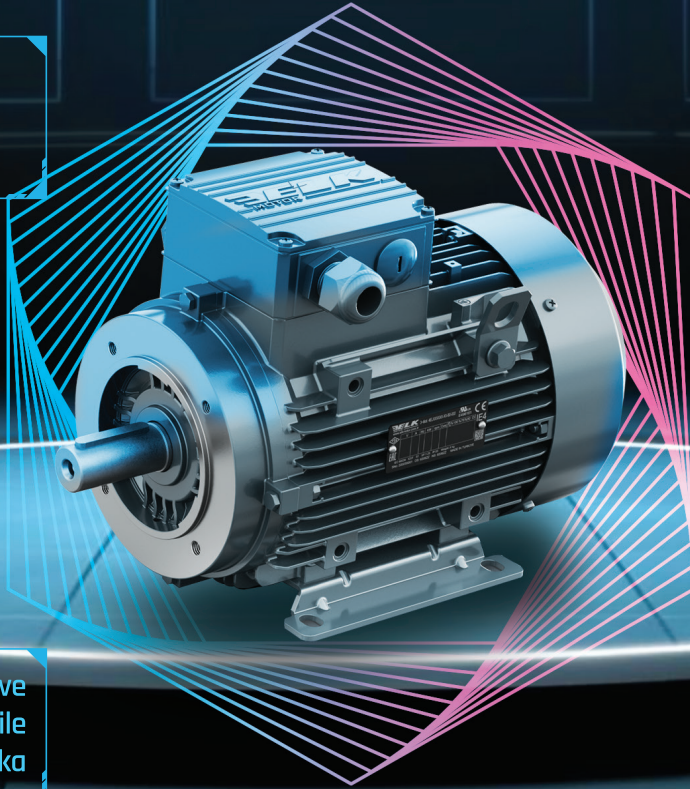
2023
ÜÇÜNCÜ ÇEYREK

DOĞRU SEÇİM ELK MOTOR.

Çünkü;

IE2, IE3 ve IE4
Yüksek verimlilik
sınıfında çözümler

DIN/IEC normlarında
3 Fazlı ve 1 Fazlı
Sincap kafesli
AC Motor Üretimi

50.000m² kapalı alanı ve
500+ çalışanı ile
yerleşik fabrika

ISO 9001, VDE, CE ve
UL Sertifikasyonu

Kompakt Gövde
Motorlar

Dahlander
Motorlar

Çift Hızlı Vinç
Motorları

S3 Çalışma
Motorları

87Hz Uygulama
Motorları

www.elkmotor.com.tr

İÇİNDEKİLER

DÜNYA VE TÜRKİYE'DE
YATIRIM ORTAMI

TÜRKİYE'DE VERİLEN YATIRIM
TEŞVİK BELGELERİNİN ANALİZİ

YATIRIM TEŞVİKİNE YÖNELİK
YENİLİKLER

SANAYİNİN
FİNANSMANI

47.18

+5.97

17.14

24.25

I

DÜNYA VE TÜRKİYE'DE YATIRIM ORTAMI

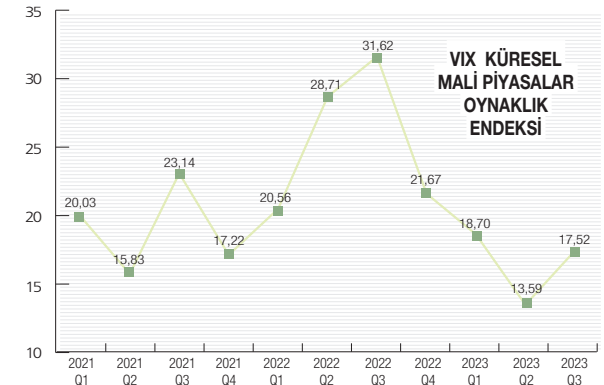
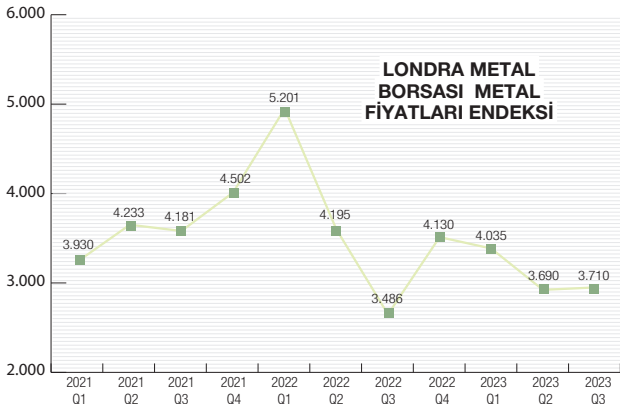
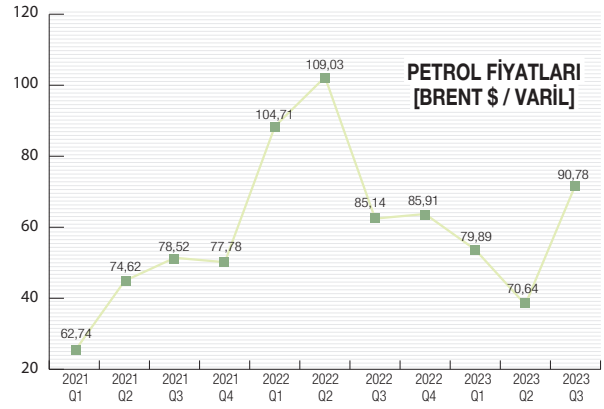
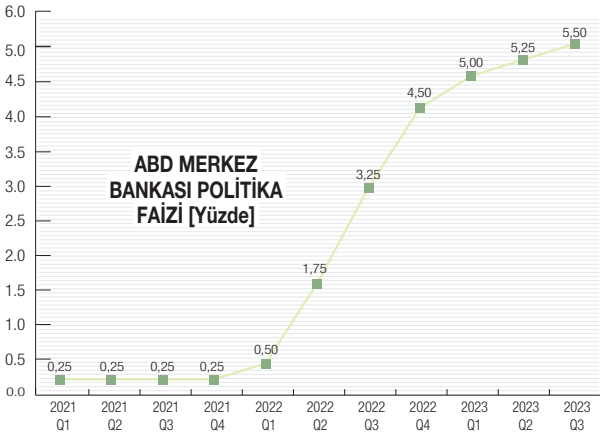
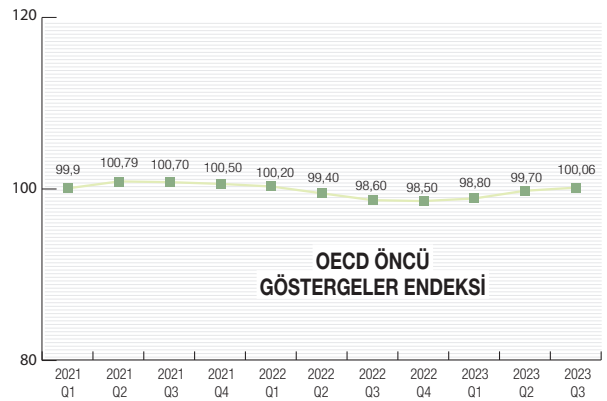
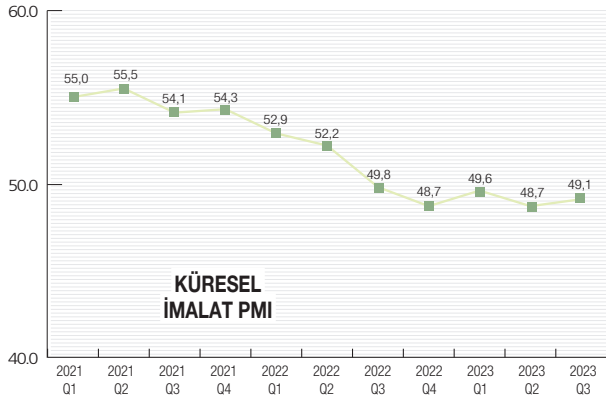
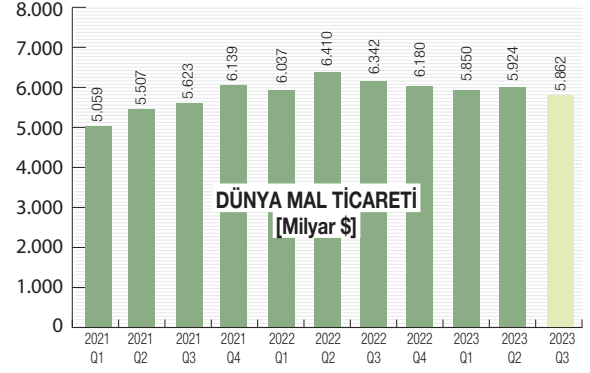
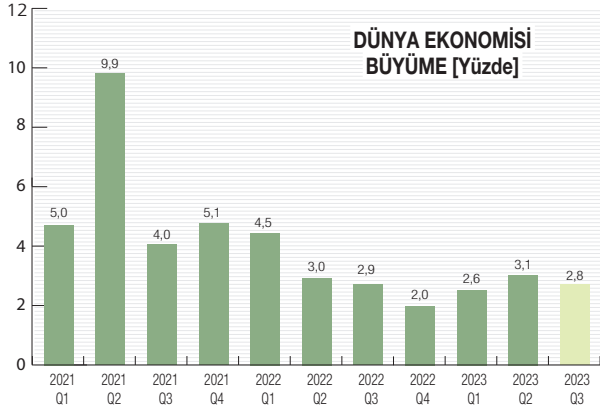
Ekonomiye Genel Bakış

5.45

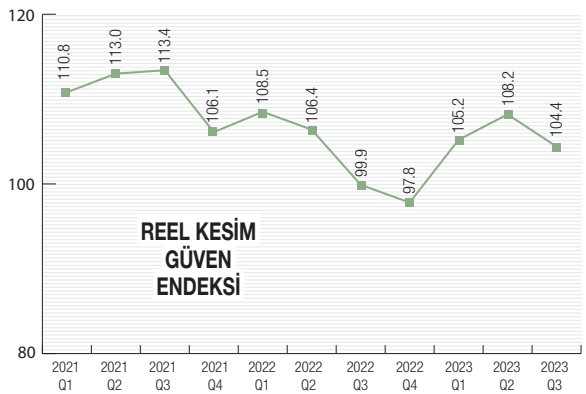
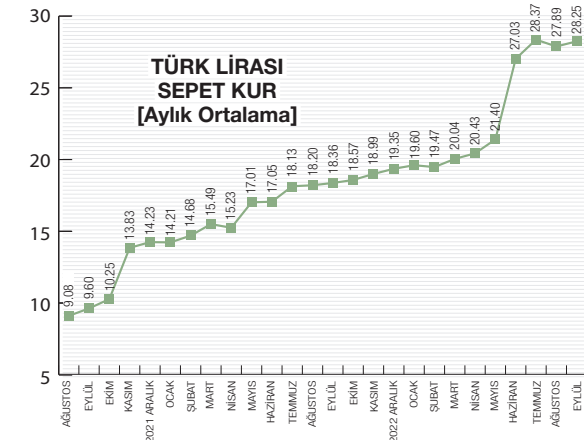
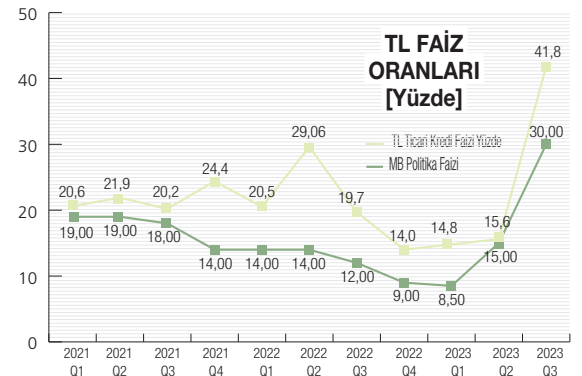
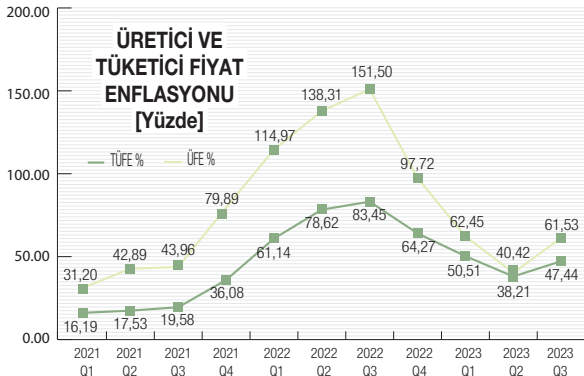
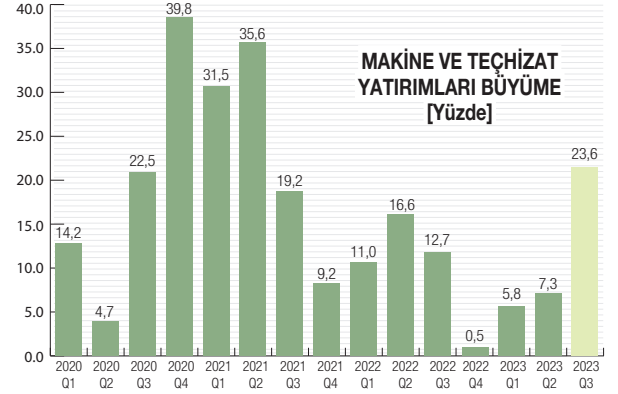
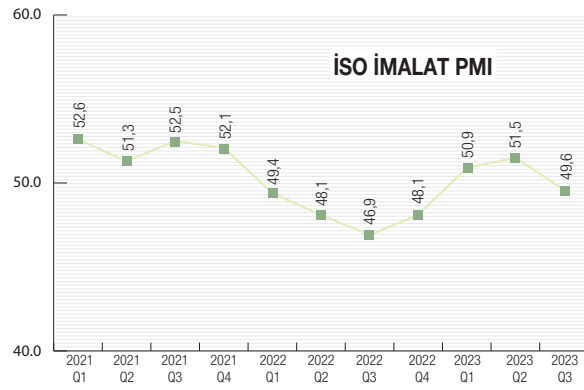
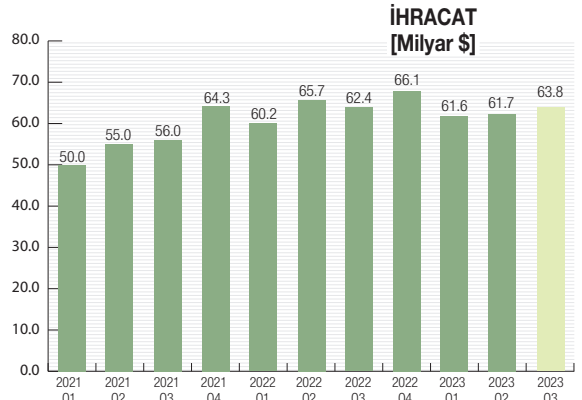
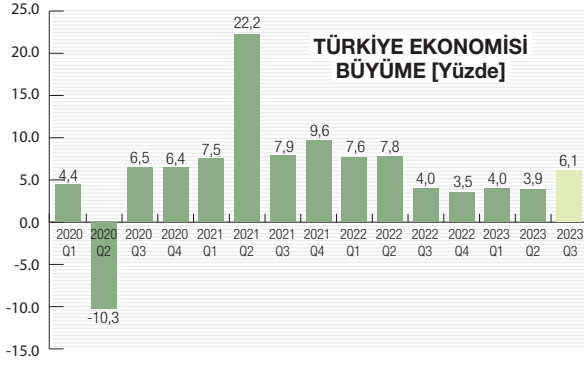
DÜNYA VE TÜRKİYE'DE YATIRIM ORTAMI

DÜNYADA YATIRIM ORTAMI

DÜNYA VE TÜRKİYE'DE YATIRIM ORTAMI

TÜRKİYE'DE YATIRIM ORTAMI

TÜRKİYE'DE VERİLEN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN ANALİZİ

Türkiye'de verilen yatırım teşvik belgeleri, 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayımlanan veriler esas alınarak analiz edilmektedir.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

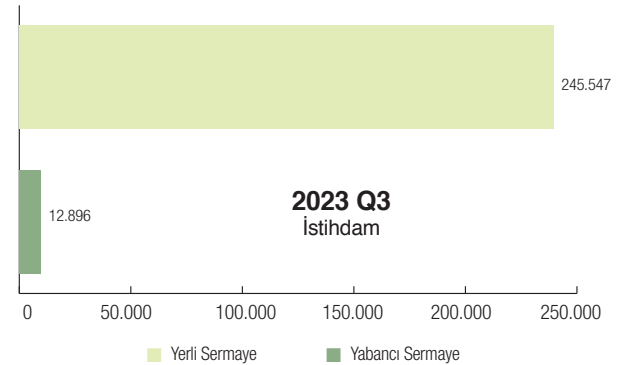
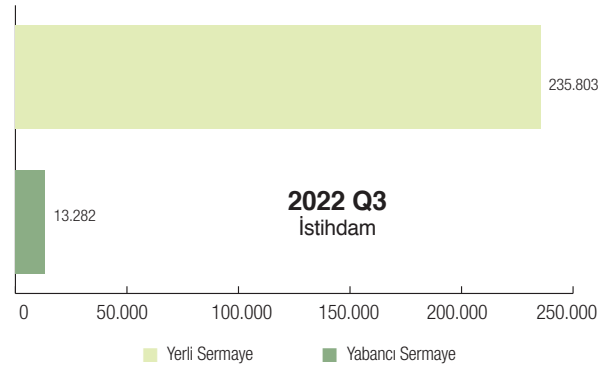
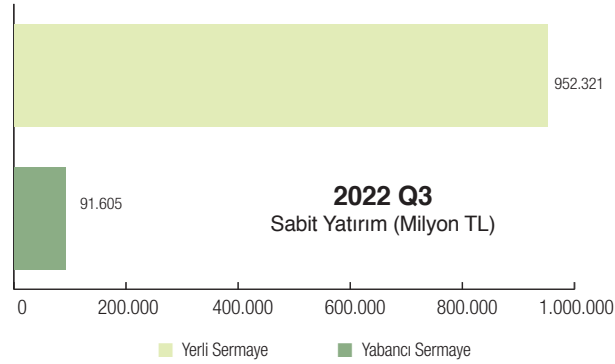
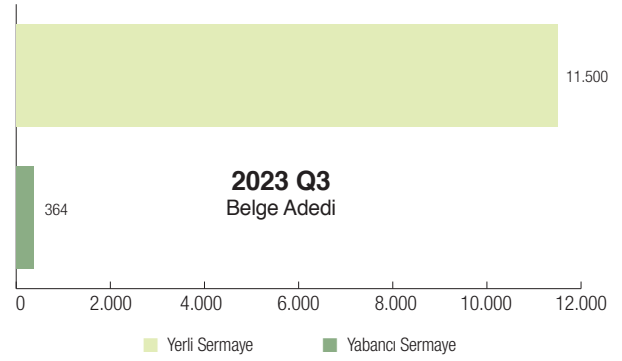
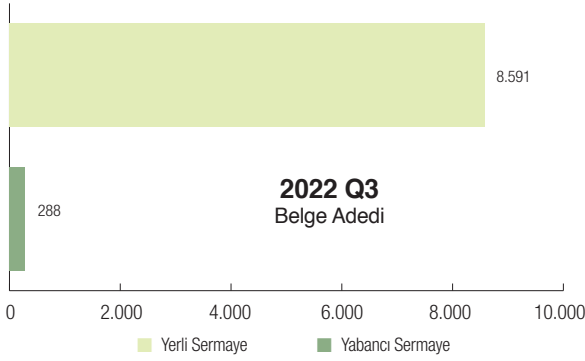
Türkiye'de Verilen Yatırım Teşvik Belgelerine Genel Bakış

2022/Q3 ve 2023/Q3 döneminde verilen yatırım teşvik belgelerinin adet, yatırımın tutarı, sermaye cinsi ve yarattığı istihdam kırılımını inceledik.

Sermaye Türü	2022/Q3			2023/Q3		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	288	91.605	13.282	364	122.096	12.896
Yerli Sermaye	8.591	952.321	235.803	11.500	868.079	245.547
Genel Toplam	8.879	1.043.926	249.085	11.864	990.175	258.443

2022/Q3 döneminde 8.879 adet, 2023/Q3 döneminde ise 11.864 adet yatırım teşvik belgesi verilmiştir. Belge sayısında %33,6'lık bir artış olmuştur.

2023/Q3 döneminde ise 2022/Q3 dönemine göre sabit yatırım tutarı miktarında %5'lik azalma meydana gelmiştir.

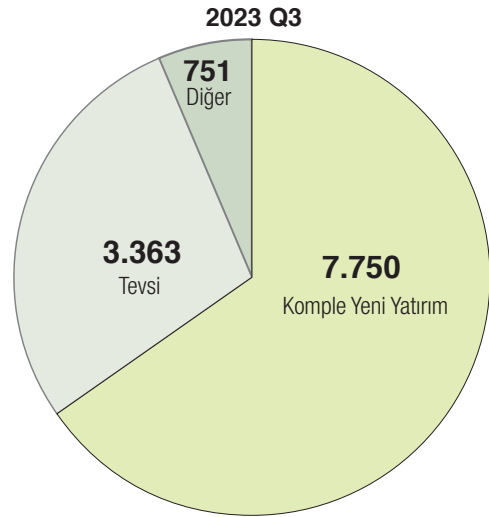
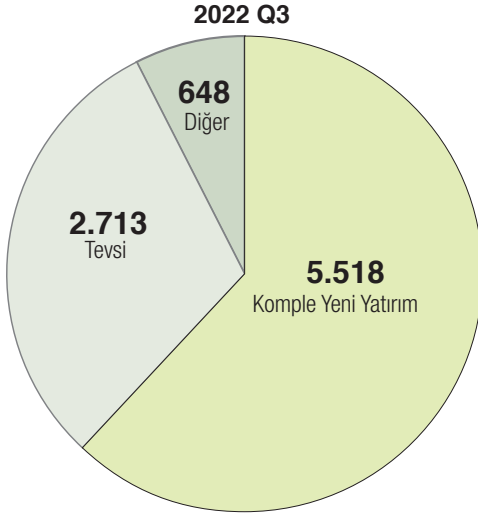

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

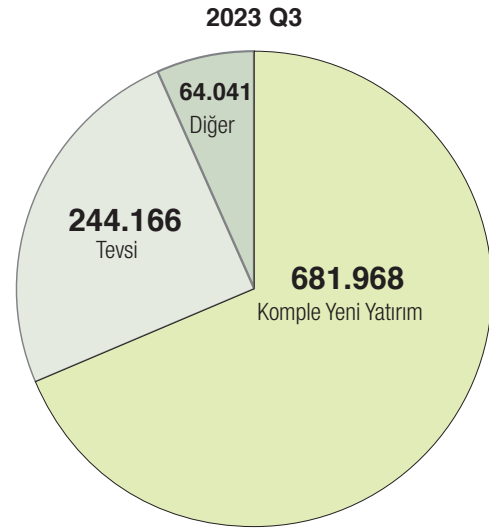
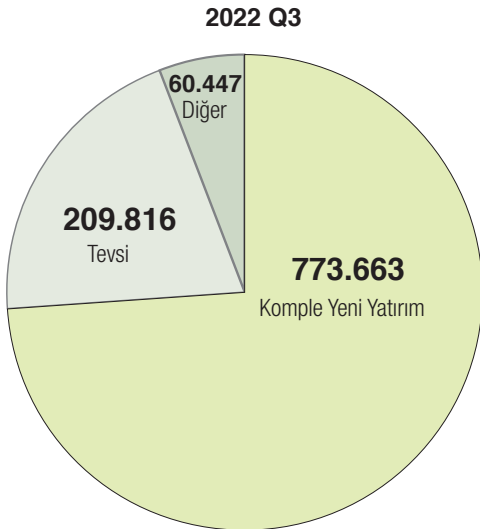
	2022 Q3			2023 Q3		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Komple Yeni Yatırım	5.518	773.663	182.000	7.750	681.968	190.660
Tevsi	2.713	209.816	60.156	3.363	244.166	59.900
Diğer	648	60.447	6.929	751	64.041	7.883
Genel Toplam	8.879	1.043.926	249.085	11.864	990.175	258.443

*Diğer; Modernizasyon, ürün çeşitlendirme gibi hizmetleri kapsamaktadır.

BELGE ADEDİ

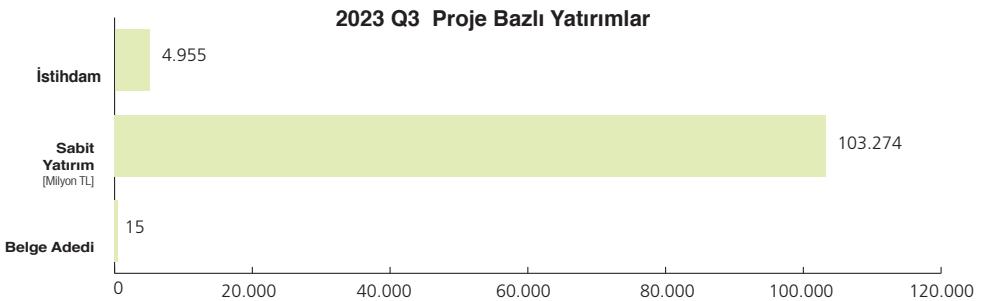
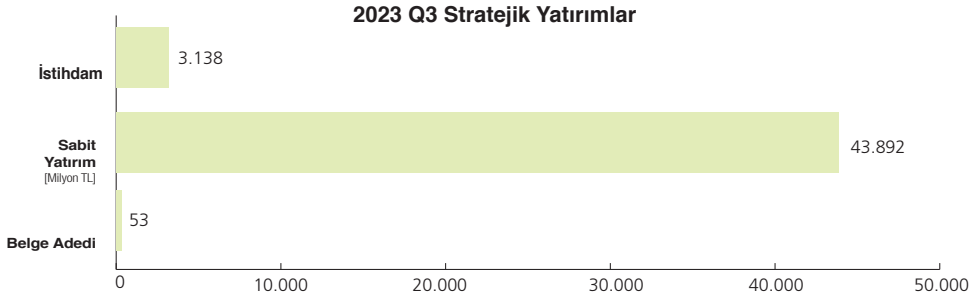
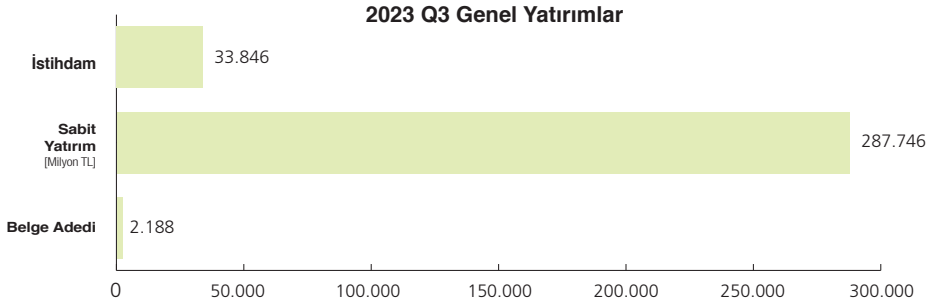
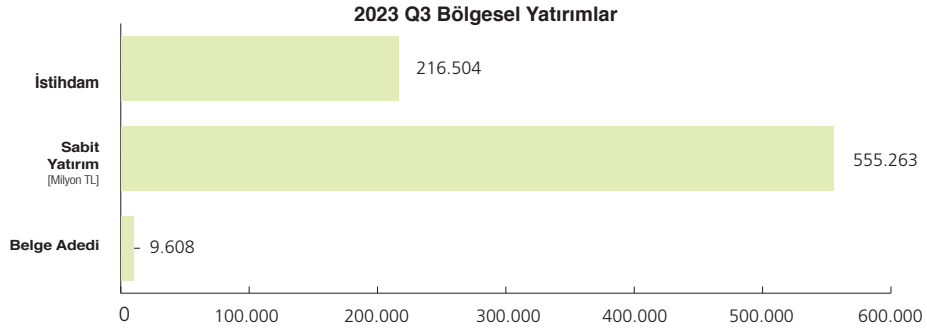
SABİT YATIRIM [Milyon TL]

- 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde en çok komple yeni yatırım cinsli yatırımlar ağırlık kazanmıştır.
- 2023/Q3 döneminde yatırım teşvik belgelerinde öngörülen 990.175 milyon TL'lik toplam sabit yatırım tutarının 681.968 milyon TL'si komple yeni yatırım, 244.166 milyon TL'si tevsi ve 64.041 milyon TL'si ise diğer mahiyetlerdeki yatırımlardan oluşmaktadır.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

2023 Q3												
Sermaye Türü	BÖLGESEL YATIRIMLAR			GENEL YATIRIMLAR			STRATEJİK YATIRIMLAR			PROJE BAZLI YATIRIMLAR		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	299	31.002	9.535	55	23.378	1.227	7	6.737	804	3	60.979	1.330
Yerli Sermaye	9.309	524.261	206.969	2.133	264.368	32.619	46	37.155	2.334	12	42.295	3.625
Genel Toplam	9.608	555.263	216.504	2.188	287.746	33.846	53	43.892	3.138	15	103.274	4.955

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ BÖLGESEL ANALİZ VE İSTATİSTİKLERİ

2022 Q3

2022 Q3 1. Bölge			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	152	73.973	7.313
Yerli Sermaye	3.412	263.656	70.326
Genel Toplam	3.564	337.629	77.639

2023 Q3

2023 Q3 1. Bölge			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	204	25.782	4.748
Yerli Sermaye	4.562	311.564	72.211
Toplam	4.766	337.345	76.959

2022 Q3 2. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	48	11.943	1.645
Yerli Sermaye	1.677	151.098	32.872
Genel Toplam	1.725	163.041	34.517

2023 Q3 2. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	71	9.329	1.600
Yerli Sermaye	2.279	172.748	35.355
Toplam	2.350	182.077	36.955

2022 Q3 3. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	43	3.343	669
Yerli Sermaye	1.235	406.657	28.719
Genel Toplam	1.278	8.398	6.415

2023 Q3 3. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	45	27.626	886
Yerli Sermaye	1.463	144.093	20.845
Toplam	1.508	171.720	21.731

2022 Q3 4. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	12	368	291
Yerli Sermaye	780	40.181	26.032
Genel Toplam	792	40.549	26.323

2023 Q3 4. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	17	43.243	1.359
Yerli Sermaye	1.007	68.227	25.852
Toplam	1.024	111.470	27.211

2022 Q3 5. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	22	1.584	554
Yerli Sermaye	532	43.986	19.307
Genel Toplam	554	45.570	19.861

2023 Q3 5. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	13	3.886	384
Yerli Sermaye	751	71.726	23.479
Toplam	764	75.612	23.863

2022 Q3 6. Bölge

Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	10	384	2.805
Yerli Sermaye	943	35.551	55.891
Genel Toplam	953	35.935	58.696

2023 Q3 6. Bölge

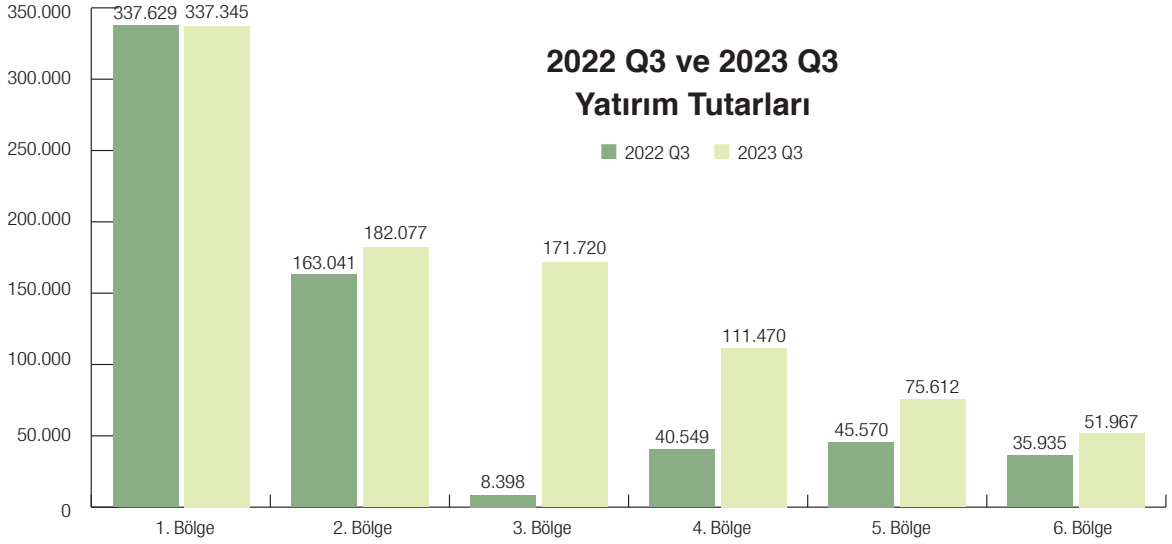
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	13	700	3.839
Yerli Sermaye	1.387	51.267	66.310
Toplam	1.400	51.967	70.149

*Muhtelif Bölgeye 13 adet yatırım teşvik belgesi verilmiştir. Yatırımın tutarı 11.2 milyar TL olup, 2.661 kişiye istihdam sağlanmıştır.

*Muhtelif Bölgeye 52 adet yatırım teşvik belgesi verilmiştir. Yatırımın tutarı 59.9 milyar TL olup, 1.575 kişiye istihdam sağlanmıştır.

- En fazla yatırım teşviki alan bölge her iki yılda da 1. Bölge olmuştur. Bunun sebebi, 1. Bölgede yer alan illerin nüfus yoğunluğu açısından kalabalık ve aynı zamanda sanayinin bel kemiğini oluşturuyor olmasıdır.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

- 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde verilen yatırım teşvik belgelerindeki toplam yatırım teşvik tutarlarını karşılaştırdığımızda sadece 1. Bölgede yatırım teşvik yatırım tutarının azaldığı gözlenmektedir. Ancak diğer bütün bölgelerde bir önceki yılın aynı döneminde verilen teşvik tutarları artmıştır.
- 2023/Q3 döneminde en az yatırım tutarı 6. Bölgeye verilmiştir. En az istihdam sağlanan bölge ise 3. Bölge olarak gerçekleşmiştir.

BÖLGELERİN DAĞILIMI					
1. Bölge	2. Bölge	3. Bölge	4. Bölge	5. Bölge	6. Bölge
Ankara	Aydın	Adana	Afyonkarahisar	Bayburt	Adıyaman
Antalya	Balıkesir	Burdur	Aksaray	Çankırı	Ağrı
Bursa	Bilecik	Düzce	Amasya	Erzurum	Ardahan
Eskişehir	Bolu	Gaziantep	Artvin	Giresun	Batman
İstanbul	Çanakkale	Karaman	Bartın	Gümüşhane	Bingöl
İzmir	Denizli	Kırkkale	Çorum	Kahramanmaraş	Bitlis
Kocaeli	Edirne	Kütahya	Elazığ	Kilis	Diyarbakır
Muğla	Isparta	Mersin	Erzincan	Niğde	Hakkari
Tekirdağ	Karabük	Samsun	Hatay	Ordu	Iğdır
	Kayseri	Trabzon	Kastamonu	Osmaniye	Mardin
	Kırklareli	Rize	Kırşehir	Sinop	Muş
	Konya	Uşak	Malatya	Tokat	Siirt
	Manisa	Zonguldak	Nevşehir	Tunceli	Şanlıurfa
	Sakarya		Sivas	Yozgat	Şırnak
	Yalova				Van
					Bozcada, Gökçeada

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ SEKTÖREL ANALİZ VE İSTATİSTİKLERİ

2022 Q3 ENERJİ			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	36	1.142	48
Yerli Sermaye	1.588	52.243	2.984
Genel Toplam	1.624	53.385	3.032

2023 Q3 ENERJİ			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	121	7.179	175
Yerli Sermaye	2.872	179.170	4.042
Toplam	2.993	186.348	4.217

2022 Q3 HİZMETLER			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	23	22.230	4.464
Yerli Sermaye	902	109.100	35.750
Genel Toplam	925	131.330	40.214

2023 Q3 HİZMETLER			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	23	26.704	5.110
Yerli Sermaye	1.177	177.091	40.619
Toplam	1.200	203.795	45.729

2022 Q3 İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	216	67.264	8.527
Yerli Sermaye	5.587	488.805	184.952
Genel Toplam	5.803	556.069	193.479

2023 Q3 İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	210	84.790	7.310
Yerli Sermaye	6.942	486.750	193.405
Toplam	7.152	571.541	200.715

2022 Q3 MADENCİLİK			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	6	573	78
Yerli Sermaye	239	290.270	8.333
Genel Toplam	245	290.843	8.411

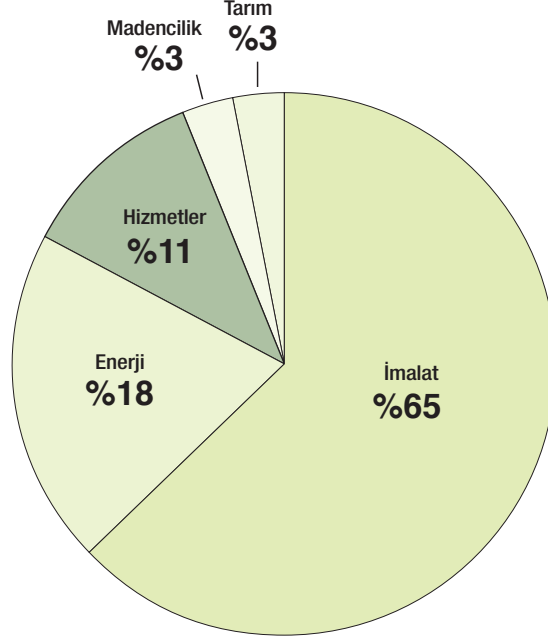
2023 Q3 MADENCİLİK			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	6	2.862	161
Yerli Sermaye	178	13.613	3.027
Toplam	184	16.476	3.188

2022 Q3 TARIM			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	7	396	165
Yerli Sermaye	275	11.903	3.784
Genel Toplam	282	12.299	3.949

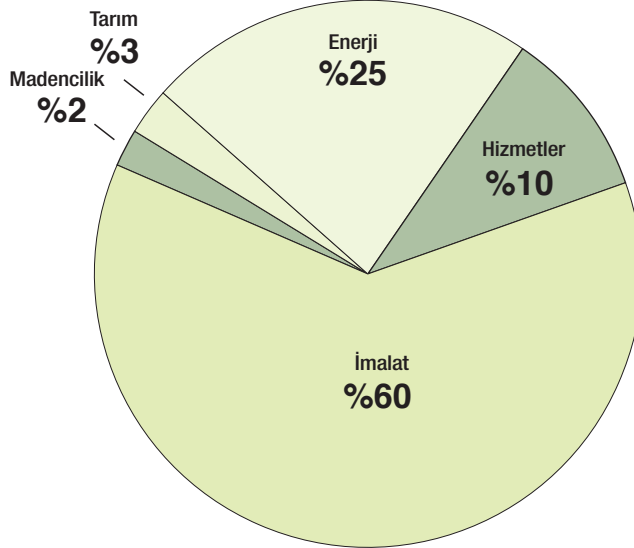
2023 Q3 TARIM			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	4	561	140
Yerli Sermaye	331	11.455	4.454
Toplam	335	12.015	4.594

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

**2022
Q3**

**2023
Q3**

- ❑ 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde tüm parametreler bazında (belge adedi, sabit yatırım tutarı, istihdam) en çok yatırım teşviki alan sektör İmalat Sanayidir.
- ❑ 2023/Q3 döneminde İmalat sanayi için düzenlenen teşvik belgelerinin oranı, düzenlenen tüm yatırım teşvik belgelerine göre %60 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- ❑ 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde belge adedi bazında en az yatırım teşviki alan sektör Madenciliktir. 2022/Q3 döneminde madencilik sektörüne verilen yatırım teşvik tutarı, 2023/Q3 döneminde %94.3 azalmıştır.
- ❑ 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerini karşılaştırdığımızda İmalat sektörünün payı 5 puan düşmüştür. Enerji sektörünün payı ise 7 puan artmıştır.
- ❑ 2022/Q3 döneminde payı %11 olan Hizmetler sektörü, 2023/Q3 döneminde %10 seviyesinde gerçekleşmiştir.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

TÜRKİYE'DE VERİLEN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ İMALAT SANAYİİ - BÖLGESEL DAĞILIM

2022 Q3 1.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	115	50.957	5.349
Yerli Sermaye	2.507	176.202	51.479
Toplam	2.622	227.158	56.828

2023 Q3 1.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	119	15.234	4.110
Yerli Sermaye	3.071	206.049	52.884
Toplam	3.190	221.283	56.994

2022 Q3 2.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	38	11.771	1.605
Yerli Sermaye	989	111.735	26.843
Toplam	1.027	123.507	28.448

2023 Q3 2.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	35	6.104	1.120
Yerli Sermaye	1.247	103.807	29.407
Toplam	1.282	109.911	30.527

2022 Q3 3.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	31	2.715	524
Yerli Sermaye	736	117.758	21.470
Toplam	767	120.472	21.994

2023 Q3 3.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	31	18.345	808
Yerli Sermaye	761	70.854	17.030
Toplam	792	89.199	17.838

2022 Q3 4.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	8	255	285
Yerli Sermaye	385	25.229	20.209
Toplam	393	25.484	20.494

2023 Q3 4.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	9	41.011	694
Yerli Sermaye	529	39.812	21.369
Toplam	538	80.823	22.063

2022 Q3 5.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	15	1.218	459
Yerli Sermaye	333	30.762	17.056
Toplam	348	31.980	17.515

2023 Q3 5.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	11	3.816	373
Yerli Sermaye	417	46.969	21.372
Toplam	428	50.785	21.745

2022 Q3 6.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	9	348	305
Yerli Sermaye	637	27.119	47.895
Toplam	646	27.468	48.200

2023 Q3 6.Bölge- İMALAT			
Sermaye Türü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı Sermaye	5	281	205
Yerli Sermaye	911	18.889	50.869
Toplam	916	19.169	51.074

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

İmalat Sanayii içerisinde 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde en fazla yatırım teşvik belgesi 1. Bölgeye verilmiş olup 2022/Q3'e göre yatırım teşvik belge adedi artmıştır.

İmalat Sanayii içerisinde 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde en fazla yatırım teşvik belgesi 1. bölgeye verilirken 2023/Q3'te yatırım tutarı azalmıştır.

İmalat Sanayii içerisinde 2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerinde 3. bölge hariç tüm bölgelerde istihdam edilen kişi sayısı artarken, en az istihdam 3.bölgede yaratılmıştır.

Verilen teşvik belgelerine baktığımızda 2023/Q3 döneminde bir önceki döneme göre belge adedi artmış olup sabit yatırım miktarı da %2 artmıştır.

2022/Q3 ve 2023/Q3 dönemlerini karşılaştığımızda 4. ve 5. Bölgeler sabit yatırım miktarını önemli ölçüde artırmıştır.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

Türkiye’de Verilen Yatırım Teşvik Belgeleri En Fazla Teşvik Alan Bölge’deki İller (1. Bölge)

2023 Q3 ANKARA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	175	3.640
Hizmetler	67	12.994
İmalat	522	27.144
Madencilik	6	253
Tarım	7	301
Genel	777	44.331

2023 Q3 ANTALYA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	69	2.434
Hizmetler	90	17.756
İmalat	92	6.417
Madencilik	6	458
Tarım	79	1.340
Genel	336	28.405

2023 Q3 BURSA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	202	3.482
Hizmetler	32	1.906
İmalat	496	30.391
Madencilik	1	44
Tarım	4	150
Genel	735	35.973

2023 Q3 ESKİŞEHİR		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	48	1014
Hizmetler	11	1.051
İmalat	88	5.505
Madencilik	11	1.156
Tarım	2	86
Genel	160	8.812

2023 Q3 İSTANBUL		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	70	4.286
Hizmetler	147	36.770
İmalat	1.002	62.801
Madencilik	2	40
Tarım	2	18
Genel	1223	103.915

2023 Q3 İZMİR		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	221	6.229
Hizmetler	63	6.485
İmalat	459	23.937
Madencilik	6	2.475
Tarım	13	528
Genel	762	39.654

2023 Q3 KOCAELİ		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	70	1.091
Hizmetler	38	2.115
İmalat	345	43.249
Madencilik	2	130
Tarım	2	24
Genel	457	46.608

2023 Q3 MUĞLA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	15	165
Hizmetler	38	4.424
İmalat	19	432
Madencilik	7	779
Tarım	1	57
Genel	80	5.856

2023 Q3 TEKİRDAĞ		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	59	1.639
Hizmetler	6	280
İmalat	168	21.646
Madencilik	2	385
Tarım	2	80
Genel	237	24.031

1.BÖLGEDEKİ İLLERİN PAYLARI

- İstanbul %26
- Antalya %7
- Ankara %16
- Tekirdağ %5
- İzmir %16
- Eskişehir %3
- Bursa %15
- Muğla %2
- Kocaeli %9

*1.Bölgeye 4.766 adet yatırım teşvik belgesi verilmiştir.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

2023/Q3 döneminde İstanbul 1.223 Yatırım Teşvik Belge adedi ve 103.915 milyon TL yatırım tutarı ile %26'lık pay almıştır.

Verilen teşvik belgelerinde 2023/Q3 döneminde 1. Bölgede genel olarak Madencilik ve Tarım sektörlerine daha az talep olmuştur.

2023/Q3 döneminde en çok yatırım teşvik belgesini sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir illeri almıştır.

1. Bölgenin il bazında dağılımına baktığımızda en az teşvik alan iller Eskişehir ve Muğla'dır.

2023/Q3 döneminde İmalat sektörü yatırımlarının payı 1. bölgeye verilen toplam belge içerisinde %63,4'tür.

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

TÜRKİYE'DE VERİLEN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ YATIRIM TUTARINA GÖRE İLK 10 İL

2023 Q3 İSTANBUL		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	70	4.286
Hizmetler	147	36.770
İmalat	1.002	62.801
Madencilik	2	40
Tarım	2	18
Genel	1.223	103.915

2023 Q3 ADANA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	87	10.937
Hizmetler	26	37.970
İmalat	167	13.855
Madencilik	1	114
Tarım	13	644
Genel	294	63.521

2023 Q3 KOCAELİ		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	70	1.091
Hizmetler	38	2.115
İmalat	345	43.249
Madencilik	2	130
Tarım	2	24
Genel	457	46.608

2023 Q3 GAZİANTEP		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	140	6.808
Hizmetler	8	764
İmalat	214	37.114
Madencilik	0	0
Tarım	0	0
Genel	362	44.687

2023 Q3 ANKARA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	175	3.640
Hizmetler	67	12.994
İmalat	522	27.144
Madencilik	6	253
Tarım	7	301
Genel	777	44.331

2023 Q3 İZMİR		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	221	6.229
Hizmetler	63	6.485
İmalat	459	23.937
Madencilik	6	2.475
Tarım	13	528
Genel	762	39.654

2023 Q3 BURSA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	202	3.482
Hizmetler	32	1.906
İmalat	496	30.391
Madencilik	1	44
Tarım	4	150
Genel	735	35.973

2023 Q3 ANTALYA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	69	2.434
Hizmetler	90	17.756
İmalat	92	6.417
Madencilik	6	458
Tarım	79	1.340
Genel	336	28.405

2023 Q3 KONYA		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	95	4.206
Hizmetler	31	2.651
İmalat	405	15.444
Madencilik	6	442
Tarım	7	424
Genel	544	23.168

2023 Q3 DİYARBAKIR		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)
Enerji	51	1.276
Hizmetler	46	716
İmalat	218	6.598
Madencilik	8	255
Tarım	1	4
Genel	324	8.849

İlk 10 ilin Toplam Yatırım Teşvik Tutarı İçerisindeki Payları

- İstanbul %10
- Adana %6
- Kocaeli %5
- Gaziantep %5
- İzmir %4
- Ankara %4
- Antalya %3
- Bursa %3
- Konya %2
- Diyarbakır %0,01

YATIRIM TEŞVİK ANALİZLERİ

2023/Q3 döneminde toplamda verilen yatırım teşvikinin tutarı 990.175 milyon TL'dir. İlk 10 ile verilen yatırım teşvikinin tutarı ise 430.110 milyon TL'dir.

2023/Q3 döneminde en az yatırım teşvik belgesi Tarım ve Madencilik sektörlerine verilmiştir.

2023/Q3 döneminde yatırım teşvik belgelerinde en fazla yatırım teşvik tutarı alan imalat sanayiidir.

Bu dönemde en fazla yatırım teşvik tutarı İstanbul'a verilmiş olup, teşvikin tutarı 103.9 milyar TL'dir.

YATIRIM TEŞVİKİNE YÖNELİK YENİLİKLER

*Bültenin bu bölümünde
yatırım teşvikine yönelik
güncel gelişme ve uygulamalar
paylaşılmaktadır.*

TCMB Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi

Ferda Besli
Besfin CEO
İSO Danışmanı
ferda.besli@besfin.com

TCMB yeni Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi uygulamasının detaylarını 24 Kasım 2023 Cuma günü açıkladı.

Uzun zamandır iş dünyasının beklediği yeni YTAK uygulamasını ana hatları ile özetledik.

12. Kalkınma Planında belirtilen “Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim” hedefinin yakalanmasında çok önemli katkıda bulunacağına inanıyorum. TSP puanı (Teknoloji/Stratejik Puan) ve Firmaların Mali Yapısı (Rating) yeni YTAK’ta öne çıkmaktadır.

24 Kasım 2023 TCMB tarafından açıklanan Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi

Kullanılabilir Limit:

Minimum Yatırım Tutarı:

Yatırımın Sermaye Yapısı:

Yatırımın Limiti:

Kredi Kullanırımı için Gerekli Belgeler:

Kredi Kullanırımı için Firmaların Sağlaması Gereken Şartlar:

Kredinin Vadesi:

Geri Ödemesiz Dönem:

Kredi Faiz Oranı:

Ödeme Sıklığı:

Hangi Bankalara Müracaat Edilebilir:

Kredi Kullanırımı Komisyon Oranları:

Kredi Kullanırımı Esası:

Kredinin İzlenmesi:

Kredinin Taahhüdü:

Erken Geri Ödeme Opsiyonu:

YATIRIM TEŞVİKİNE YÖNELİK YENİLİKLER

ns Kredisi Kullanım Esasları

Yıllık 100 milyar TL olmak üzere 3 yıl içinde 300 milyar TL limit TCMB tarafından oluşturulmuştur.

≥ 1 milyar TL olmalıdır.

Yatırım için istenen öz kaynak yatırımın **%20'si kadardır.**

Firma limiti 5 milyar TL ve yatırımın en fazla **%70'ine kadar kredi kullanılabilir.**

1. Kredi için YTB alınması veya YTB alınmasına gerek yoktur yazısının Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan alınması gerekir.
2. Yapılacak yatırım için yine aynı Bakanlıktan TSP puanı (Teknoloji/Stratejik Puan) alınması gerekir. TSP'i olmayan firmalar için değerlendirmeyi TCMB yapacaktır. Yatırımın enflasyonu önlemeye ve cari açığın azaltılmasındaki etkisine göre karar verecektir.
3. Kredi kullanacak firmaların kredibilitésinin düzgün olması gereklidir (**çek yasağı, protesto, iflas, konkordato gibi kısıtlarının olmaması gereklidir.**)

1. Firmanın döviz varlıklarının varlıklara oranı %5'i geçmemeli.
2. Kur/Fiyat koruması (KKM) sağlayan hesabının olmaması gereklidir.
3. Yatırım için yurt içi alımlarda ve yatırım sonrası satışlarda TL sözleşme yapılması zorunludur.
4. İmalat sanayi dışında yapılacak yatırımlarda minimum %50 yerli girdi kullanılması zorunludur.

10 Yıl

2 yıl

1. Faiz oranı TSP'i 85 ve üzeri ise %23, TSP Puanı 85'in altında ise %30 uygulanır.
2. Yatırımın en az %20'si kadar yurt dışı kredi kullanılır ise ilave 500baz puan ve firmanın ratingi A ve üzeri ise 300 baz puan daha indirilir.
3. Ratingi iyi ve yüksek teknolojik bir yatırım yapan ve yurt dışından kısmen kredi kullanan firmalarda oran %15'e kadar düşüyor. Faiz ve BSMV ödeme vadesinde tahsil ediliyor. Sabit bölen faiz hesabında 365 alınıyor.
4. Kredi için müeyyide uygulanması halinde faiz gecelik borç verme **faizinin 1.5 katıdır.**

Aylık/3 aylık/6 aylık taksitlerle yapılabilir.

Tüm Banka/Katılım Bankalarına müracaat edilebilir.

Aracı banka/katılım bankaları **KOBİ için %2** ve **diğer firmalar için %1** komisyon alırlar faizin üzerine.

1. Kredi kullandırım **5 eşit taksitte yapılır** ve **kredinin en az %10'u ilk altı ayda kullanılır.**
2. Tamamı bir seferde kullanılması gerekiyor ise o zaman TCMB'den izin alınacak. TCMB tarafından aracı banka hesaplarına geçen tutar aynı gün firmanın hesabına geçecek ve bloke edilecek. Yatırım için yapılacak veya önceden yapılmış harcamalar karşılığında bu hesaptan kullandırım yapılır.

Kredinin izlenmesi için aracı bankalar aracılığı ile TCMB'ye rapor edilecektir.

Kredinin taahhüdü YTB'nin kapatılması ile yapılacaktır.

Erken geri ödeme yapılması mümkündür. Ancak kalan bakiyenin tamamının kapatılması gerekir.

IV

SANAYİNİN FİNANSMANI

Bültenin bu bölümünde sürdürülebilir finansman paketlerine yönelik güncel gelişme ve uygulamalar paylaşılmaktadır.

Sürdürülebilirlik Hedefler ve Trendler

Günümüzde insanlık için, şirketler ve uluslar için en önemli metriklerden birisi büyümedir. Büyüme için gerekli olan kalkınmanın da sürdürülebilir olması gerekir. Ancak günümüzde sürdürülebilirlik, kalkınma ve büyüme gibi kavramlar teknoloji veya dijitalleşmeden uzak olamaz.

McKinsey Digital'in araştırmasına göre, dijital dönüşümü tamamlayan şirketler, tamamlamayan şirketlerden **%20 daha hızlı büyüyor.**

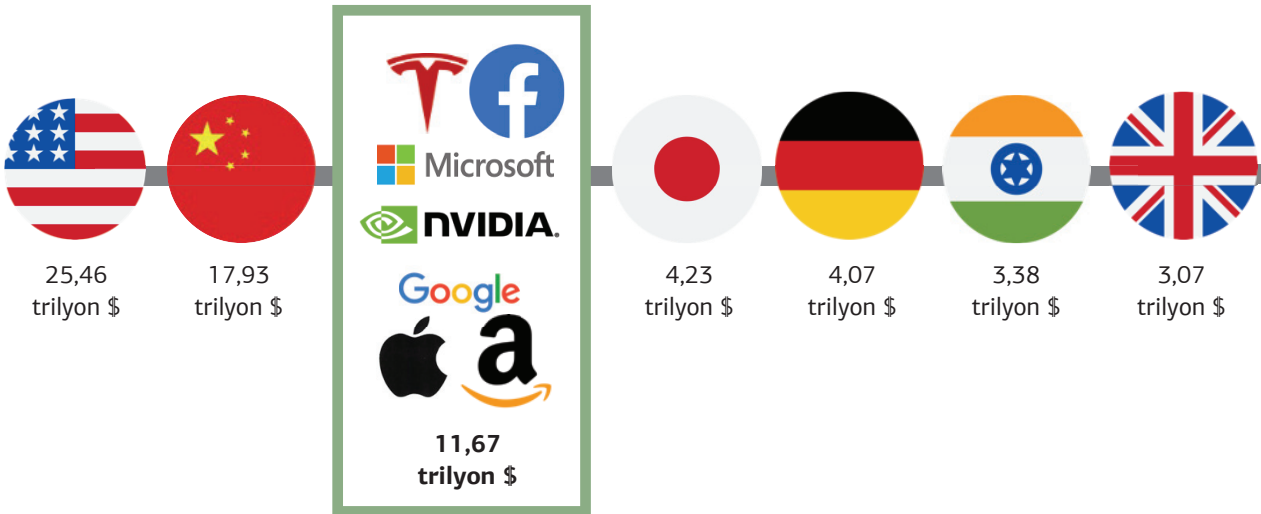
Gartner'ın araştırmasına göre, dijital dönüşümü başarıyla yöneten şirketler, rekabette geride kalan şirketlerden **%30 daha fazla kar elde ediyor.**

PwC'nin araştırmasına göre, dijital dönüşümden tam olarak yararlanan şirketler, rekabette geride kalan şirketlerden **%50 daha fazla gelir elde ediyor.**

2008 yılında Avrupa Birliği (AB) ABD ekonomisinden 1.4 trilyon USD daha büyüktü.

AB'nin 2008 yılında GDP'si (Gross Domestic Product) 16.2 trilyon USD iken, ABD'nin GDP'si 14.8 trilyon USD. 2022 yılına geldiğimizde ABD ekonomisi 25 trilyon USD iken AB 16.7 trilyon USD ve ABD %50 daha büyük. AB, 1.4 trilyon USD ileride iken şimdi 8.3 trilyon USD geride kaldı.

Yedi teknoloji şirketi dünyanın en büyük 20 ülke sıralamasına 3. sıradan başlayarak giriyorlar.

SANAYİNİN FİNANSMANI

Ülkelerin ekonomik modelleri dünyadaki trendlere, tüketicilerin beklentilerine uygun bir şekilde stratejik olarak konumlandırılmalıdır. Teknolojiyi kullanmak için yurt dışından satın alıyoruz ve milyar USD'lik dış ticaret açığının ve cari açığın finansmanı için çaba sarf ediyoruz. Bu noktada ülkedeki finans sektörüne verilen yük ağır oluyor. Sürdürülebilir büyümeyi destekleyen, teknoloji odaklı, inovatif bir ülke olmak adına finans sektörünün de daha farklılaşması ve dijitalleşmesi gerekmektedir.

Kalkınma Bankaları ülkenin belirlenen hedeflerine uygun olarak stratejik alanlarda ekonomiye finansal destek sağlar. Ülkenin sürdürülebilir büyümesini ve kalkınmanın gerçekleşmesini teşvik eder. Yeni nesil kalkınma bankacılığı dediğimiz zaman sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen ve en önemlisi teknolojiyi ürün ve hizmet yelpazesine dahil ederek; insanların, şirketlerin ve şehirlerin dijital dönüşümüne katkı sağlayarak dijital liderliği üstlenip, Türkiye'deki Dijital Kültürün kanıksanmasına yardımcı olmalıdır.

— 2008 —

European Union

GSYH

16.2 trilyon \$

GSYH

14.8 trilyon \$

— 2022 —

European Union

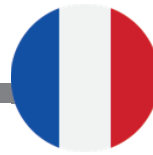
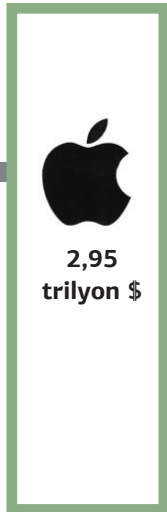
GSYH

16.7 trilyon \$

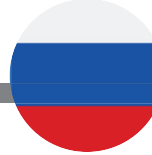

GSYH

25 trilyon \$

2,78
trilyon \$

2,24
trilyon \$

2,13
trilyon \$

Sürdürülebilirlik Hedefler ve Trendler

2023 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı COP28, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dubai şehrinde 30 Kasım - 12 Aralık 2023 tarihleri arasında küresel ısınma ve sera gazı salınım oranlarını azaltma amacıyla Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine taraf ülkelerin katılımıyla gerçekleştirildi.

COP28'in en önemli gündem maddelerinden biri, fosil yakıt tüketimini azaltmaya yönelik fosil yakıttan çıkış stratejileri oldu. Türkiye, bu maddeye taraf olmadı.

Ayrıca Türkiye, yenilenebilir enerji kapasitesinin 2030 yılına kadar 3 katına çıkarılmasının taahhüt edildiği ve 130 ülke tarafından imzalanan «Global Renewables & Energy Efficiency Pledge» deklarasyonunda da imzacı taraf olmadı.

Bir diğer önemli konu ise Türkiye'nin COP28'de Kırılabilirlik ve Zarar Fonu'na erişme talebi oldu. Türkiye, Akdeniz ülkeleri içinde bakıldığında iklim değişikliğinin etkileri ve sera gazı salımları nedeniyle kırılabilirlik durumunu vurguladı.

COP28'de Türkiye

Türkiye'nin Taraf Olduğu 9 Girişim

- 1- Beton ve Çimentoda Atılım
- 2- İklim İçin Mangrov İttifakı
- 3- COP28'de Eğitim ve İklim Değişikliği Ortak Gündemi Bildirgesi
- 4- İklim Kulübü
- 5- Kritik Hammaddeler Kulübü
- 6- İklim ve Sağlık Deklarasyonu
- 7- Buzul Dostları Grubu
- 8- Dayanıklı Gıda Sistemleri, Sürdürülebilir Tarım ve İklim Eylemine İlişkin Emirlik Deklarasyonu
- 9- İklim Eylemi İçin Yüksek Hedefli Çok Düzeyli Ortaklıklar Koalisyonu (CHAMP)

HEDEFLER

- 1- 1,5°C'yi ulaşılabilir tutmak
- 2- Paris Anlaşması'nın uygulanmasını hızlandırmak
- 3- İklim değişikliğinin neden olduğu kayıp ve hasar ve uyum finansmanı için somut anlaşmalar ve kaynaklara ulaşmak
- 4- Adil ve kapsayıcı geçişi sağlamak

COP28 Final Metni

Final metinde, tarafların 2030'a kadar küresel yenilenebilir enerji kapasitesini üç katına çıkarma ve enerji verimliliğindeki ilerlemeyi iki kat artırma hedeflerini kabul ettiği vurgulanırken, Kayıp Zarar Fonu'nun faaliyete geçirilmesi hususu da belirtilmiştir.

Metinde, gelişmekte olan ülkelerin iklim finansmanına ihtiyaç duyduğu ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum için gereken finansmana atıfta bulunulmuş, ancak uyum finansmanının nasıl ölçeklendirileceği ve zamanlaması konusunda eksiklikler olduğu ifade edilmiştir.

COP28'in öne çıkan bir özelliği olarak ülkeler ilk kez iklim kriziyle mücadele için fosil yakıtlardan uzaklaşma çağrısı yaptı. Önceki taslakta ülkelerin hem fosil yakıt tüketimini hem de üretimini azaltabileceği belirtilirken, şimdi ise enerji sistemlerinde fosil yakıtlardan kademeli geçiş için ülkelerin katkıda bulunmaları istenmektedir.

Final metni, bilimsel modellerde emisyonların 2025'e kadar zirve yapacağını tahmin edildiğini kabul etmektedir.

Sürdürülebilirlik Hedefler ve Trendler

- ❑ İklim değışikliği ile mücadele için sadece devletlerin değil, devlet-dışi aktörler olarak adlandırılan şirketlerin, finans kuruluşlarının da harekete geçmesine ihtiyaç büyük!
- ❑ Yakın gelecekte şirketlerin rekabet gücü, sürdürülebilirlik performanslarına göre belirlenecek.
- ❑ şirketlerce geliştirilen ve uygulanan kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin konu ve kapsamına göre değişen, "yeşil tahvil", "yeşil kredi" vb. isimler altında farklı tip finansman paketlerinden şirketleri yararlandıran kurumlar, sürdürülebilirlik stratejisine sahip olan ve bu yönde somut adım atmış olan şirketlerin kredilendirilebilmelerinin de daha kolay olduğunu belirtmektedirler.

AB YEŞİL MUTABAKAT –YEŞİL FİNANSMAN VE FONLAR

Fon Adı	Özellikleri	Hibe/Fon
	Fondan yararlanabilmek için Paris İklim Anlaşması'nı onaylamak gerekiyor. Yardım almak için gereken bir diğer şart da 'gelişmekte olan ülkeler' kategorisinde olmak.	Kredi
	Küresel Çevre Fonu (Global Environment Facility), çevre koruma konularında (Biyçeşitlilik, iklim değişikliği, arazi bozunumu, Uluslararası sular, Kimyasallar ve Atık) yapılan projelere finansal destek veren bağımsız bir uluslararası kurumdur. Fon, mali kaynak sağlayan ülkelere elde edilen katkılardan finanse edilmektedir.	Hibe
	Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF) kamu ve özel sektör tarafından uygulanacak Sürdürülebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği yatırımları için finansman sağlamak üzere oluşturulmuş bir programdır.	Kredi
	MidSEFF sayesinde sekiz adet Türk bankası yoluyla, orta ölçekli Yenilenebilir Enerji, Atıktan Enerji ve Endüstriyel Kaynak Verimliliği alanlarında yeni yatırımlarda bulunmaları için özel sektör yatırımcılarına kredi sağlanmaktadır.	Kredi ve Leasing
	İklim Yatırım Fonu (CIF)'ndan biri olan Temiz Teknoloji Fonu (CTF) geliştirmekte olan ülkeleri, uzun vadede sera gazı potansiyeli yüksek emisyonların azaltılmasını sağlamaları ve bu yönde teknolojilerini geliştirmeleri için destek vermektedir.	Kredi ve Hibe

İSO TEŞVİK MASASI ile Devlet Desteklerinden Yararlanmak Artık Çok Daha Kolay

Teşvik masası birimimizle güncellenen mevzuatı takip ediyor, firmanız için en uygun devlet desteklerini, teşvik ve hibeleri araştırıyor; hızlı bir şekilde ulaşmanızı sağlıyoruz.

DETAYLI BİLGİ İÇİN

Teşvik Masası Koordinatörü S. Selin ALGAN

Tel: (0212) 252 29 00 - 265

E-posta: tesvikmasasi@iso.org.tr

iso.org.tr/iso-tesvik-masasi

